

Rettleiingshefte for
**Tilskotsordningar i Regionalt miljøprogram
for Rogaland**
2014

Søknadsfrist: 1. oktober

28. juli 2014

Regionalt miljøprogram er eit økonomisk verkemiddel over jordbruksavtalen. Programmet bygger på Nasjonalt miljøprogram, og er fastsett av Fylkesmannen i Rogaland i samråd med Rogaland Bondelag, Noregs Bonde- og Småbrukarlag. Det regionale partnerskapet som i tillegg inkluderer kommunane, Rogaland fylkeskommune og Norsk landbruksrådgiving Rogaland har vore involvert i prosessen. Programmet går over fire år.

Søknadar skal leverast elektronisk på www.slf.dep.no eller til kommunal landbruksforvaltning. Dei fleste tiltaka som det kan søkjast tilskot til skal teiknast inn på kart.

Innhald

1.	Innleiing	3
2.	Generelle reglar	4
	Kven kan få årleg tilskot til miljøtiltak?	4
	Føretak som har rett til produksjonstilskot i jordbruket	4
	Godkjende beitelag	4
	Vilkår	4
	Søknadsfrist og teljedato	5
	Kart som viser områdeavgrensing	5
3.	Korleis søkje?	6
4.	Omtale av ordningane	11
	Kulturlandskap	11
	Slått av lokalt verdifulle jordbrukslandskap	11
	Beite av lokalt verdifulle jordbrukslandskap	12
	Areal m/spesielle verdier	13
	Skjøtsel av bratt areal	13
	Drift av beitelag	13
	Beite i utmark	14
	Hest/storfe – NB! Gjeld berre storfe	14
	Sau/geit – NB! Gjeld berre ammegeit	14
	Biologisk mangfald	15
	Skjøtsel av slåttemark	15
	Skjøtsel av kystlynghei og beite av kystlynghei	16
	Beite av kystlynghei	16
	Skjøtsel av styvingstrær	17
	Skjøtsel av biologisk verdifulle areal	17
	Beite av biologisk verdifulle areal	18
	Tilrettelegging av fuglebiotop	18
	Svarthalespove	19
	Bevaringsverdige husdyrrasar	20
	Kulturminne	21
	Skjøtsel av gravminne	22
	Skjøtsel av andre automatisk freda kulturminne	22
	Drift av enkeltseter med mjølkeproduksjon	22
	Friluftsliv	23
	Vedlikehald av ferdselsårar i jordbrukslandskapet	23
	Avrenning til vassdrag og kyst	25
	Fangvekstar etter hausting	25
	Ugjødsla randsone i eng	26
	Vegetasjonssone	26
	Vedlikehald av fangdammar	27
	Miljøavtale	28
	Miljøvenleg spreing av husdyrgjødsel	29
	Nedlegging eller nedfelling	30
	Bruk av tilførselsslangar	30
	Spreing med rask nedmolding	30

1. Innleiing

Dette heftet inneheld informasjon om tilskotsordningane i Regionalt miljøprogram for jordbruket i Rogaland. Miljøprogrammet blei innført i 2005, og er ein del av dei årlege jordbruksforhandlingane. Tilskota skal gå til føretak som gjer viktig miljøarbeid i jordbruket, og som har rett til å søkje om produksjonstilskot. Programmet er utarbeidd i det regionale partnerskapet, og blir fastsett av Fylkesmannen i samråd med Rogaland Bondelag og Rogaland bonde- og småbrukarlag. Rogaland har i 2014 kr 32,6 millionar kroner til fordeling.

I 2013 blei det opna for elektronisk søknad via Altinn. Dei fleste tiltaka blei teikna inn i ein digital kartportal. I 2014 vil søknadsmateriell berre vere tilgjengeleg digitalt. Dei som ønskjer det, kan skrive ut papirsøknad og fylle ut denne. Papirsøknadar skal leverast til kommunen. Landbruksforvaltninga i kommunen skal kunne gi rettleiing om tilskotsordningar og søknadsskjema.

Søknadsmateriell for 2014 er berre å finne i digital form. Søkte du i 2013 vil du kunne sjå den gamle søknaden og kartet når du søker på nytt.

Det er gjort nokre mindre endringar i Regionale miljøprogram frå 2013.

Endringane i 2014 samanlikna med 2013 er:

- ✓ Endringar i førebelse tilskotssatsar.
- ✓ Tilskot til utegangarsau er tatt bort
- ✓ Det er innført krav til at plan for skjøtsel av kystlynghei og naturbeitemark skal vere kvalitetssikra av eigna faginstans.
- ✓ Endringar i tilskot til kulturminne

*Informasjon om Regionalt miljøprogram ligg på heimesida til Fylkesmannen i Rogaland:
www.fylkesmannen.no/rogaland*

Dersom du driv slik at du er kvalifisert til støtte har du rett på tilskot. Du har likevel ansvar for å fylle ut søknadsskjema og levere det innan søknadsfristen. I dei neste avsnitta er det gjort greie for generelle vilkår for støtte og kva som gjeld spesielt for dei ulike ordningane. Det juridiske grunnlaget for denne støtta går fram av forskrift av 7. juni 2013 om miljøtiltak i jordbruket i Rogaland. Ved å lese informasjonen i dette heftet vil du truleg kunne avgjere om du har ei drift som kvalifiserer til støtte. Er du likevel i tvil, så kontakt landbruksforvaltninga i din kommune.

2. Generelle reglar

Kven kan få årleg tilskot til miljøtiltak?

Føretak som har rett til produksjonstilskot i jordbruket

Tilskot til miljøtiltak i jordbruket i Rogaland kan bli gitt til alle føretak som har rett på produksjonstilskot. Vilkår for å få produksjonstilskot er gitt i forskrift av 22. mars 2002 nr. 283 om produksjonstilskot i jordbruket. Føretak som skal søkje regionalt miljøtilskot må på registreringsdato 31. juli i søknadsåret oppfylle vilkår for søknad om produksjonstilskot.

Areal og dyr som det blir gitt støtte til i både produksjonstilskot og i Regionalt miljøprogram må vere omsøkt av same føretak.

Tilskot kan bli gitt til alt areal føretaket disponerer (eigd, leigd og/eller forpakta areal) i Rogaland. Dersom eit føretak disponerer areal, eller har beitedyr i eit anna fylke, gjeld Regionalt miljøprogram for det fylket arealet ligg i.

Godkjende beitelag

”Tilskot til årleg drift av beitelag” kan bli gitt til beitelag som er godkjent av kommunen (sjå meir om krav til godkjenning av beitelag på side 13). Søknaden skal gå til kommunen beitelaget er registrert i. Andre fylke kan ha andre satsar for drift av beitelag.

Beitelaga må vere registrerte i Einingsregisteret innan registreringsdatoen 31.07. Alle medlem i beitelaget må ha gyldige organisasjonsnummer i Einingsregisteret. Det er beitelagsleiaren som skal sende inn søknaden for beitelaget. Søknaden skal skje elektronisk via Altinn. Det er difor viktig at beitelagsleiaren har nødvendige tilgangar i Altinn.

Vilkår

Alle som søker tilskot må ha miljøplan, trinn 1. Blir miljøplanen underkjent i samband med kontroll vil søknad om tilskot frå regionalt miljøprogram bli avslått. Dei fleste tiltaka som det kan søkjast tilskot til skal teiknast inn på miljøplankartet, og i kartportalen som er tilknytt RMP. I einsskilde ordningar er det behov for skjøtsel ut over det ein kan rekne som vanleg landbruksdrift. Dette går fram av informasjonen knytt til dei einsskilde ordningane. T.d. kan det vere at skjøtsel skal omtalas i miljøplan trinn 2, eller i ein skjøtelsplan.

Det er eit generelt krav at kulturminne etter kulturminnelova som ligg på omsøkt areal ikkje blir øydelagde. Skjøtsel av automatisk freda kulturminne skal skje etter kontakt med, og i samsvar med kulturstyresmaktene sine faglege råd.

Søknadsfrist og teljedato

Søknadsfrist for tilskotsordningar i "Regionalt Miljøprogram for jordbruket i Rogaland" er **1. oktober**. Unnateke denne fristen er "Tilskot til årleg drift av beitelag" som har søknadsfrist **1. november**.

Ved for seint levert søknad, blir tilskotet redusert. Med mindre det er gitt dispensasjon frå søknadsfristen, blir det ved utrekning av tilskotet føretatt ein reduksjon på kr. 1000,- per yrkedag etter at fristen er gått ut. Søknadar som blir leverte etter 20.oktober blir avviste. Det blir berre gitt dispensasjon i særlege tilfelle.

Teljedato for ordningane er som hovudregel 31. juli. For tilskot til sau og tilskot til bevaringsverdig storfe vil teljedato vere 1. januar som i produksjonstilskot. Denne datoen er sett for å kunne kontrollere data opp mot søknad om produksjonstilskot. Teljedato betyr at ein kan søkje om tilskot til areal og dyr føretaket disponerer pr 31. juli (1.januar) i søknadsåret. 31. juli vil også vere frist for registrering av areal i Naturbasen, merking av tursti, avmerking av tursti på kart m.m. Område eller kulturlandskapselement som blir registrert etter teljedato, vil ikkje kunne få tilskot før året etter. For kvar ordning er det fastsett førebels tilskotssats. Denne kan bli endra. Berre beløp over 300 kr blir utbetalt.

Kart som viser områdeavgrensing

For nokre ordningar er det sett geografiske avgrensingar. Dette er gjort for å målrette ordningane mot dei områda der tilskot vil ha størst effekt.

Eventuelle nye grenser for ordningane skal godkjennast av Fylkesmannen i Rogaland. Grensene skal vere justerte innan 31.07 i søknadsåret. For einskilde ordningar er det også krav om at arealet eller tilskotsobjektet skal vere registrert i ulike register. Frist for oppdatering av desse registra er også 31.07.

Geografiske avgrensingar av tilskot ser du på heimesida Temakart Rogaland, regionalt miljøprogram

www.temakart-rogaland.no/rmp

3. Korleis søkje?

INFORMASJONEN KAN BLI OPPDATERT NÆRMARE SØKNADSRISTEN

Nytt frå 2013 er at du kan du levere søknaden om regionalt miljøtilskot på internett. Vi håper du søker elektronisk allereie no. Du kan søkje elektronisk frå 1. august. Siste frist er 1. oktober. Treng du hjelp til søknaden kan du kontakte landbruksforvaltninga i din kommune.

Vi anbefaler at du først søker om produksjonstilskot, og deretter RMP. Dette er fordi søknaden om RMP blir kontrollert opp i mot søknad om produksjonstilskot, og du vil kunne få einskilde opplysningar ferdig fylt ut på førehand.

Elektronisk søknad har fleire fordelar:

- Du får ferdig utfylde opplysningar om føretaket
- Du får fortløpande beskjed om du har fylt ut skjemaet rett
- Opplysningane blir kontrollerte
- Du får kvittering på at søknaden er motteken
- Opplysningane du legg inn kan kopierast til søknadar seinare år
- I Altinn kan du sjå når det er gjort vedtak på søknaden

Lever søknaden elektronisk - trygt og sikkert på www.slf.dep.no

Kva må du gjere på førehand?

Du treng berre ein vanleg nettlesar for å søke. Dersom du ikkje har tilgang til ein datamaskin, kan du kontakte landbruksansvarlege i kommunen. Dei kan hjelpe deg med å få lagt inn søknaden elektronisk.

Sjølve søknadsskjemaet ligg på Altinn, så du loggar deg på med MinID eller BankID. Det er lurt å ordne dette i god tid før du skal fylle ut søknaden.

Slik søker du elektronisk

Gå til www.slf.dep.no og vel "Søk om regionalt miljøtilskudd".

Du kjem no inn i søknadsskjemaet og får sjå grunnopplysingane om føretaket ditt. På denne sida vel du kva for fylke du skal søke i.

Eigedomar

Når du har valt fylke, trykker du *Neste>>* og legg inn alle eigedomane du skal søkje for.

Har du sendt inn elektronisk søknad for produksjonstilskott, vil eigedomane du søkte for i produksjonstilskott allereie vere fylte ut.

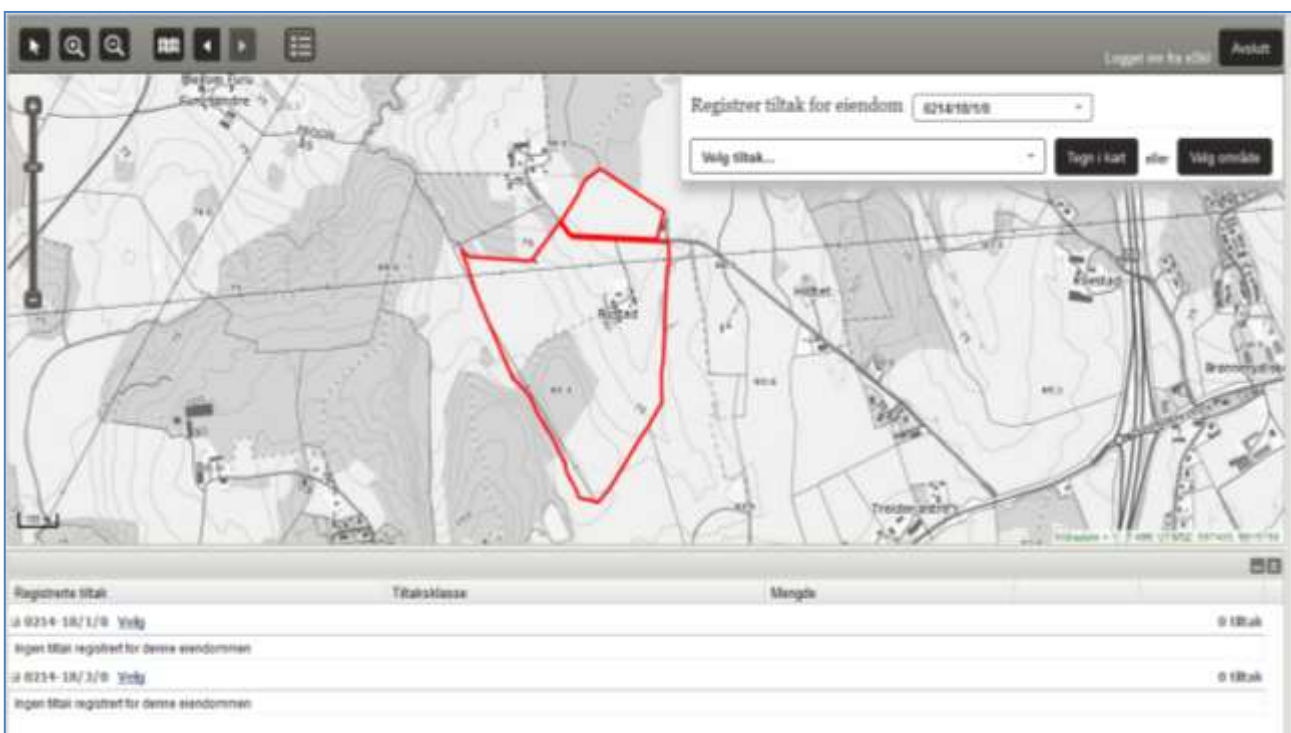
Miljøtiltak på kart

Dei fleste tiltaka skal stadfestast på kart.

Trykk *Neste>>* for å kome til sida *Miljøtiltak på kart*. Her må du trykke på knappen Åpne kart.

Du får no sjå den første eigedomen som er lagt inn i søknaden. **Søkte du i fjor vil du få spørsmål om du vil hente inn godkjende tiltak frå tidlegare år i kartet. Vi anbefaler at du svarer ja, då du automatisk vil få opp kartet slik kommunen godkjende det i fjor. Merk at det kan ta litt tid å laste inn kartet!**

Er du ny søker i år må teikne inn tiltaka. Det kan berre bli gjort for ein eigedom om gangen. Har du fleire eigedomar du skal søke for, kan du byte mellom desse i nedtrekksmenyen øvst i kartvindauget. *Dersom du ønskjer å legge til andre eigedomar i søknaden, må du gjere dette i søknadsskjemaet.*

1. Trykk på «*Velg tiltak*»... øvst i kartet. I lista er alle tiltak som finns i fylket tilgjengeleg. Lista er sortert på aktivitetsområde og tiltak. Skal du velje tiltaksklasse, skal du velje dette etter at tiltaket er teikna inn.

2. Før du kan teikne, må du velje mellom «Tegn i kart» eller «Velg område».

Tegn i kart

eller

Velg område

3. Velje område: Du kan nå velje det blå området med eit enkeltklikk i kartet.

For nokre tiltak vil ikkje «*Velg område*» vere tilgjengeleg. Knappen vil då vere inaktiv. Da må du velje «*Tegn i kart*... »

4. Teikne i kart: Du får beskjed om tiltaket skal teiknast som punkt, line eller flate.
 - Punkt teiknast med eit klikk i kartet.
 - Liner teiknast med fleire klikk i kartet. Avslutt med eit dobbeltklikk.
 - Flater teiknast med eit klikk for kvart hjørne av området. Avslutt med eit dobbeltklikk.

Dersom kartet viser eit merka område i blått, kan tiltaket berre teiknast innanfor dette. Teiknar du utanfor, vil det automatisk bli klipt bort. **Det er difor ikkje nødvendig å teikne nøyaktig langs eigedomsgrenser el. Klikk det rundt det blå området med god margin.**

5. Trykk «Lagre» og hald fram med å teikne inn. Trykk «Angre» dersom du ikkje vil lagre tiltaket.
6. Når du er ferdig, trykker du «Avslutt» øvst til høgre og blir sendt attende til søknadsskjema.

Alle tiltaka du har teikna blir vist i ei liste under kartet. Her kan du trykke på *Endre* eller *Slett* for å rette opp i tiltaka.

Når du har teikna i kartet, må du trykke på «Hent kartdata» for å få tiltaka med i søknaden.

HUGS: Ta kontakt med landbruksansvarlege i kommunen dersom du treng hjelp med å teikne i kartet.

Andre miljøtiltak

Nokre tiltak skal **ikkje** teiknast i kart. Dette er:

- Beite i utmark
- Bevaringsverdige husdyrrasar
- Drift av beitelag

Dersom du søker om tilskot til desse tiltaka, skal dei fyllast ut på sida *Andre miljøtiltak*.

Tilleggsinformasjon

Trykk *Neste* for å kome til sida *Tilleggsinformasjon*. Her må du krysse av for dei eigenerklæringane som gjeld for deg. Dersom du har ein beskjed til sakshandsamar, kan dette fyllast ut her.

Dersom du skal legge til vedlegg, trykk på fana øvst til venstre:

[Oversikt - skjema og vedlegg](#)

Samandrag

Gå vidare til *Samandrag* for å sjå heile søknaden. Her får du også sjå bilete av kva du har teikna i kartet.

Innsending

Når du er ferdig med søknadsskjemaet, trykker du på knappen "Kontroller skjema". Du får då beskjed om det er noko som må rettast opp. Deretter trykker du "Send inn søknad". Du får då ei stadfesting på at søknaden er motteken for vidare handsaming i kommunen.

Innsyn i sakshandsaminga

Dersom du lurer på om det er gjort eit vedtak på søknaden eller om den er under handsaming, gå til "Mitt landbruksføretak" i Altinn. Der kan du sjå status på søknaden. Her kan du også sjå på eller endre kontonummeret som tilskotet skal utbetalast til.

The screenshot shows a web interface for "Mitt landbruksføretak" (My Agricultural Business) in Altinn. The page title is "Informasjon: Mitt landbruksføretak". The main content area is titled "Registrerte opplysningar" (Registered information) and features the logo of "Statens landbruksforvaltning" (Norwegian Agricultural Authority). A note states that the information is from the Brønnøysund Register Centre and can be updated by contacting the municipality. The "Generell informasjon" (General information) section lists fields for company name, owner, address, telephone, and email, with some fields partially obscured by blue bars. The "Kontonummer" (Account number) section includes a note about the account used for disbursements and a button to "Endre kontonummer" (Change account number). The "Status på søknader" (Status of applications) section indicates the status of regional environmental permit applications.

Gå til "Mitt landbruksføretak" for å sjekke at kontonummeret stemmer.
Nytt kontonummer blir å endre i Altinn. Du kan endre dette fram til 3 veker før utbetaling.

4. Omtale av ordningane

Kulturlandskap

Foto: Arne J. Lyshol. Bratt areal i Espedalen

Fleire stader i Rogaland er gjengroing av kulturlandskapet eit aukande problem. Det opne og varierte landskapet er svært viktig for trivsel og busetnad. Reiselivet tener også på opne og vakre kulturlandskap. Omstillinga i landbruket er stor. Tempoet i gjengroinga er så stor at det vil vere umogleg å stoppe utviklinga alle stader. I Regionalt miljøprogram har vi derfor valt ut einskilde stader der vi meiner det er spesielt viktig å hindre gjengroinga.

Slått av lokalt verdifulle jordbrukslandskap

Slått av lokalt verdifulle jordbrukslandskap er delt inn i to ulike tiltaksklasser. Tilskot blir gitt per dekar fulldyrka eller overflatedyrka areal. Det skal haustast avling på minst 350 kg tørrstoff per dekar på areala i løpet av vekstsesongen. Alternativt skal arealet beitast tilstrekkelig for å hindre gjengroing. Mange av bruka som er omtalt under er ikkje lengre aktive. Tilskot kan berre bli gitt til føretak som har rett til produksjonstilskot, og som leiger areal på desse bruka. Maksimalt utbetaling per føretak er 50 000 kr.

Øyer/holmer/veglause område

Ordninga gjeld definerte område i Forsand kommune og Bjerkreim kommune.

I Forsand kommune gjeld ordninga: **Høllesli, Habn, Bratteli, Bakken, Hatleskog, Helmikstøl, Kåsen, Kallastein, Håhellar, Auglend, Lysebotn, Flørli, Kallali, Vika, Bergsholmen og Songesand.**

I Bjerkreim kommune gjeld ordninga **Dyrskog ved Ørsdalsvatnet.**

Fjellområde

Ordninga gjeld for desse bruka i Suldal kommune; **Litlehamar, Klungveit, Mokleiv, Lali og Hamrabø.**

Beite av lokalt verdifulle jordbrukslandskap

Beite av lokalt verdifulle jordbrukslandskap er delt inn i fem tiltaksklasser. Tilskot blir gitt per dyreeining. 1 sau/geit/lam = 1 dyreeining, 1 mjølkeku/ammeku = 5 dyreeingar og hest/ungdyr av storfe = 3 dyreeingar. Det må vere same føretak som søker produksjonstilskot og RMP- tilskot for same dyr. I søknaden skal både tal dyreeingar og storleiken på beitearealet førast opp. Viss søker ikkje sjølv eig arealet som blir beitt, må avtale med grunneigar liggje føre.

Øyer/holmar/veglause område

Ordninga gjeld definerte område i Forsand kommune og Bjerkreim kommune.

I Forsand kommune gjeld ordninga Høllesli, Habn, Bratteli, Bakken, Hatleskog, Helmikstøl, Kåsen, Kallastein, Håhellar, Auglend, Lysebotn, Flørli, Kallali, Vika, Bergsholmen og Songesand.

I Bjerkreim kommune gjeld ordninga Dyrskog ved Ørsdalsvatnet.

I kartet skal jordbruksareal dyra beitar på teiknast inn. Det er automatisk kontroll mot beitetrykk.

Fjellområde

Ordninga gjeld for desse bruka i Suldal kommune; Litle-hamar, Klungtveit, Mogleiv, Lali og Hamrabø. I kartet skal jordbruksareal dyra beitar på teiknast inn.

Verneområde

Tilskot blir gitt til dyr som beiter i definerte område som er verna etter naturvernlova. Beiteområda skal teiknast inn i kartportalen, og det er krav om eigen skjøtselsplan. Skjøtselsplanen skal godkjennast av styresmakta som forvaltar verneområdet. Skjøtselplanen kan vere utarbeidd av beitelag, landbruksrådgivinga, kommunen eller andre. For store samanhengande beiteområde kan det med fordel bli utarbeidd ein samla plan for heile området. Dyra må beite i område i minst 8 veker. Beitearealet må liggje i Rogaland fylke. I kartet skal det skisserast kva område dyra beiter i.

Det kan bli gitt tilskot til beiting i følgjande område:

Dalane: Førland/Sletthei

Jæren: Børaunen, Vigdelveden, Kyllsvatnet, Frøylandsvatnet. Orrevatn-Borsok, Malenes, Nese, Urådalen, Lyngaland, Linemyra, Trollhaugmyr, Ragstjørn, Frafjordheiene, Brusand, Synesvarden

Haugalandet: Øvre Eide, Heiavatnet, Årviksholmane-Nautøy, Gåsholmen, Årviksholmen, Lindøy

Ryfylke: Nordre Rennesøy, Vignesholmane, Målandsdalen, Frafjordheiene, Setesdal/Vesthei-Ryfylkeheiene, (Lyseheiane), Vormedalsheia, Lusaheia, Kvanndalen, Dyraheio, Nord-Talje

Ved søknad om beitetilskot skal tal dyreeingar førast opp:

1 Sau/geit over 1 år per 1. januar = 1 dyreeining

1 mjølkeku/ammeku = 5 dyreeingar
Hest/ungdyr av storfe = 3 dyreeingar

Areal m/spesielle verdiar

Areal med spesielle verdiar gjeld sikra friluftsområde der beite er nødvendig. Eit område blir rekna som sikra når det offentlege har kjøpt det eller har leigeavtale som gjeld i minst 20 år.

Det kan bli gitt tilskott til beiting i følgjande område:

Dalane: Auglend

Jæren: Lindøy, Langøy, Store Marøy, Risnes i Tananger, Jåsund, Vigdelsstranda, Dalsnuten-Revholdstjern, Gramstad, Revholen, Tinghaug/Krosshaug, Melsvatnet, Øygard, Vaulen på Brusand

Haugalandet: Vesterøy/Austerøy, Førland, Lindøy, Ognahabn, Romsa, Søre Børøyholmen

Ryfylke: Nord-Talje, Sauøy, Knausen, Rossøy, Sjubbeholsvågen, Kadlaneset

Skjøtsel av bratt areal

Tilskot blir gitt til jordbruksareal (fulldyrka areal, overflatedyrka areal eller innmarksbeite) som har ei helling på 1:5 eller brattare. Arealet må haustast anten ved slått eller beite. Du må minst ha 15 dekar bratt jordbruksareal for å kunne søkje. Tilskotet er delt opp i to klassar: skjøtsel av bratt areal med helling 1:3 og skjøtsel av bratt areal med helling 1:5.

Drift av beitelag

NB! Det er eigen søknadsfrist 1. november

Det blir gitt tilskot til årlig drift av beitelag som organiserer felles beitebruk på utmark i minimum 6 veker i sommarhalvåret. Beitelaga må vere godkjende av kommunen, og registrert i Einingsregisteret. Kommunen skal melde Fylkesmannen om godkjenninga. Medlem i laget må ha eige organisasjonsnummer. Nyregistrerte lag skal ha minst 5 medlemmer og 300 småfeeiningar. Minstekrav for eksisterande lag er 3 medlemmar og 150 småfeeiningar. Ordninga gjeld for heimsanka sau, geit, hest og storfe. Leiar av beitelaget skal på vegne av laget

søkje tilskot via Altinn. Søknaden skal sendast til kommunen beitelaget er registrert i.

Krav til beitelag som får tilskot:

- ✓ Laget skal ha eigne lover og eit styre valt av medlemmene i laget.
- ✓ Laget skal vere ope for brukarar som har tilgang til utmarksbeite i eit område der samarbeid kan fremje bruk av beiteområda.
- ✓ Laget skal bruke alle tilskot til laget til å fremje den organiserte beitebruken i området gjennom felles tiltak.
- ✓ Laget skal organisere effektivt og forsvarleg tilsyn og sanking av eigne og andre sine dyr i laget sitt område, tilpassa lokale forhold. Beiteområdet skal inspiserast minst ein gong kvar veke, slik at unormale tilhøve blir oppdaga og nødvendige tiltak blir sett i verk.
- ✓ Laget skal samarbeide med tilgrensande lag når det kan effektivisere ressursbruk og utnytting av beita. Dette gjeld særleg sanking og ettersanking.

- ✓ Laget skal notere på fastsett skjema opplysningar om gjennomført tilsyn (dato, tilsynsrunde, unormale tilhøve i beiteområdet og tiltak som er sett i verk). Fylkesmannen og kommunen kan i særlege høve be om å få lagt fram denne dokumentasjonen.

Beite i utmark

Foto: Arne J. Lyshol. Skotsk høylandsfe

Tilskotet kan bli gitt til ammegeit og storfe av ekstensiv rase som beitar på utmarksbeite. I beitetida skal grovfôropptaket i all vesentlig grad vere gjennom beiting.

Vilkår:

- Dyra må beite i utmark i minst 8 veker.
- Arealet dyra beiter på må vere i Rogaland.

Hest/storfe – NB! Gjeld berre storfe

Tilskotet kan berre bli gitt til vaksne dyr og kalvar av følgjande rasar: Aberdeen Angus, Hereford, Skotsk Høglandsfe, Galloway, Dexter.

Sau/geit – NB! Gjeld berre ammegeit

Med ammegeit meinast geiter som har kjeet minst ein gong, og som ikkje er mjølkegeiter.

Biologisk mangfald

Foto: Arne J. Lyshol. Selsfjellet mot Mosterøy

Jordbruket er viktig for å ta vare på biologisk mangfald. Mange artars levested er knytt opp til ulike driftsmetodar i jordbruket. Med naturmangfaldlova blei omsynet til biologisk mangfald forsterka. I Regionalt miljøprogram er det viktig å understreke at tilskot skal gå til føretak som har aktiv skjøtsel av definerte naturverdiar, og skal ikkje sjåast på som ei erstatningsordning for ulike lovpålegg etter naturmangfaldlova.

Skjøtsel av slåttemark

Slåttemark er ein utvald naturtype etter naturmangfaldlova. Det blir gitt tilskot til areal som er registrert som slåttemark i Direktoratet for Naturforvaltning sin database, Naturbasen.

Vilkår:

- ✓ Skjøtsel av slåttemarker skal vere omtalt i miljøplan trinn 2.
- ✓ Det skal ikkje brukast kjemiske plantevernmidlar, mineralgjødsel eller husdyrgjødsel med mindre det er i samsvar med godkjend skjøtselsplan.
- ✓ Arealet må slåast etter at dei viktigaste blomane har avblomstra.

Skjøtsel av kystlynghei og beite av kystlynghei

Kystlyngheia er utvikla i yngre steinalder gjennom at områda blir svidd og tatt i bruk som beite. Endra driftsformer med mindre beite i denne typen landskap, gjer at dei store samanhengande lyngheiane er i ferd med å forsvinne. Gjennom denne ordninga ønskjer vi å leggje til rette for aktiv bruk av kystlynghei, særleg område med stor natur- og kulturhistorisk verdi.

Område det blir gitt tilskot til må vere registrerte som kystlynghei i [Miljødirektoratet](#) sin database "Naturbasen".

Område det blir gitt tilskot til må vere registrerte i «Naturbasen». Tilskot per dekar blir gitt i område med verdi A, og tilskot per dyr blir gitt i område med verdi B.

Du må ha godkjend skjøtelsesplan utarbeidd av eigna faginstans

Driv du skjøtsel i eit område som er registrert med verdi A i Naturbasen kan du søkje tilskot per dekar til verdifull kystlynghei. Driv du skjøtsel av kystlynghei i eit område med verdi B kan du søkje tilskot per dyr under «Beite av kystlynghei». Normalt kan ikkje tilskot til dyr bli gitt i kombinasjon med tilskot til tal dekar.

Generelle vilkår:

- ✓ Arealet det søkjast på skal merkast av i kartportalen.
- ✓ Skjøtelsesplan skal vere utarbeidd av eigna faginstans og skal godkjennast av kommunen. Planen skal leggjast ved søknaden.
- ✓ Beitetrykket skal vere slik at arealets eigenart blir oppretthaldt. Ved for hardt beitetrykk tek grasartane over. Ved for svak beiting vil røsslyngen forvede seg og fôrverdien blir redusert. For å unngå dette må det beites jamt og eventuelt brennast der røsslyngen har blitt for gammal
- ✓ Området skal ikkje jordarbeidast, planerast eller tilførast gjødsel, såfrø eller plantevernmidlar.
- ✓ Automatisk freda kulturminne og nyare tids kulturminne på omsøkt areal skal haldast ved like.

Maksimalt tilskot per føretak er 50 000 for summen av ordningane: Særlig verdifull kystlynghei, Verdifull kystlynghei, Beite av kystlynghei og beite av biologisk verdifulle areal (naturbeitemark).

Særlig verdifull kystlynghei

Konkrete område som får tilskot må vere med i ei av følgjande registreringar:

Rennesøy: Hodne- Helleland- Bø

Lund: Førland/Sletthei

Time og Bjerkreim: Trollhaugsmyr

Tilskotet blir gitt per dekar beiteareal registrert som kystlynghei.

Verdifull kystlynghei

Tilskotet blir gitt per dekar beiteareal registrert som kystlynghei. Område som får tilskot må vere klassifisert som kystlynghei (D07) i Naturbasen med verdi A.

Beite av kystlynghei

I område med kystlynghei klassifisert med verdi B i naturbasen kan det bli gitt tilskott til beiting. Tilskotet blir gitt per dyreeining til vaksne dyr. 1 sau= 1 dyreeining. 1 storfe= 3 dyreeiningar.

Skjøtsel av styvingstrær

Mange stader i Rogaland har det frå gamalt av vore vanleg å hauste lauv på tre som før til dyra. Dette har ført til at trea har ei spesiell form. Styvingstrea syner godt igjen i landskapet og står att som fine historiske dokument frå haustingsjordbruket. Dei kan også vere viktige biotopar for sjeldne lavartar og liknande. For at desse trea ikkje skal bli "overgrodd", vil det vere behov for jamleg vedlikehald. Det blir gitt tilskot til regelmessig skjøtsel av styvingstre. Ordninga er først og fremst retta mot eksisterande styvingstre, men dersom det blir etablert nye styvingstre, vil også desse kunne få tilskot. Ved etablering av nye styvingstre, kan det ikkje bli gitt tilskot før etter at trea er styva første gong.

Vilkår:

- ✓ Areal med styvingstre skal vere teikna inn på miljøplankartet (miljøplan, trinn 1).
- ✓ Skjøtsel av trea skal vere omtalt i miljøplan, trinn 2.
- ✓ For å ha rett på tilskot, må trea skjøttast minst kvart 6. år. Tilskotet blir likevel utbetalt kvart år. Fyrste utbetaling kan bli gjort det fyrste året treet blir styva.
- ✓ Trea må ikkje ha omfattande beiteskadar

Maksimalt tilskot per føretak er 50 000 kr.

Slått av biologisk verdifulle areal

I denne ordninga blir det gitt tilskot til biologiske verdifulle areal som blir drevet på ein slik måte at kvalitetane blir oppretthaldt. Tilskotsordninga gjeld berre dei areala som er registrert i Direktoratet for Naturforvaltning sin database, Naturbasen i følgjande kategoriar:

A01 – Intakt låglandsmyr,
A03 -Terrengdekkande myr,
A05 - Rikmyr,
A07- kystmyr
D07- slåtte og beitemyr
D05 - Kalkrike enger.

Områda må ha verdiklassifisering A eller B. Myrareal må grense inn mot innmarksareal (fulldyrka jord eller innmarksbeite). Maksimalt tilskot per føretak er kr 20 000,-.

Vilkår:

- ✓ Areala skal ikkje gjødslast med husdyrgjødsel eller mineralgjødsel. Dei skal heller ikkje sprøytast med kjemiske plantevernmidlar så langt fram i tid dette ikkje er ein del av ein godkjend skjøtsel.
- ✓ Skjøtsel av myrområda skal omtalast i miljøplan trinn 2.
- ✓ Oppslag av buskar og tre skal haldast nede.
- ✓ Automatisk freda kulturminne og nyare tids kulturminne på omsøkt areal skal haldast ved like.

Beite av biologisk verdifulle areal

Det blir gitt tilskot per dekar naturbeitemark som blir beita. Naturbeitemark er grasmark som er påverka av lang tids beite og som ikkje er gjødsla eller kalka. Dei er verdifulle område då dei er artsrike og viser historisk beitebruk. Områda det kan søkjast tilskot til må vere klassifisert som naturbeitemark (D04) i Naturbasen med verdi A. Maksimalt tilskot per føretak er kr 50 000,-.

- ✓ Området det blir beita i skal merkast av i kartportalen.
- ✓ Skjøtsel av naturbeitemark skal omtalast i ein skjøtelsplan. Skjøtelsplanen skal vere utarbeidd av eigna faginstans, og skal leggjast ved søknaden. Kommunen skal godkjenne skjøtelsplanen.
- ✓ Automatisk freda kulturminne på omsøkt areal skal haldast ved like.

Maksimalt tilskot per føretak er 50 000 for summen av ordningane: Særlig verdifull kystlynghei, Verdifull kystlynghei, Beite av kystlynghei og beite av biologisk verdifulle areal (naturbeitemark).

Tilrettelegging av fuglebiotop

Det er ønskeleg å stimulere til beiting og mindre næringstilsig i og ved dei grunne, fuglerike vatna i Rogaland som er verna som våtmarksreservat. Fulldyrking heilt ned til vatna gjer at det meste av strandsona ikkje blir beita og gror til med takrøyr, buskar og tre. Der det blir beita, truar sterk gjødsling både det biologiske mangfaldet og vasskvaliteten. Det blir derfor gjeve eit tilskot i avgrensa område for ugjødsla beiting med moderat beitetrykk for å syte for rett skjøtsel av viktige våtmarksbiotopar, redusere næringsavrenninga til vatna og sikre eller auke det biologiske mangfaldet på tilgrensande fastmark. Dei utplukka områda omfattar strandline i våtmarksreservat og ugjødsla lynghei og naturbeitemark som grenser inn mot reservat der beiting vil vere positivt for verneføremålet. Sjå oversikt på Temakart Rogaland/ RMP: www.temakart-rogaland.no/rmp.

Vilkår:

- ✓ Arealet det blir gitt tilskot til skal vere teikna inn på miljøplankartet (miljøplan, trinn 1)
- ✓ Skjøtelsplan skal leggjast ved søknaden og skal godkjennast av kommunen. Skjøtelsplanen skal sikre at beitinga i verneområde skal vere i samsvar med verneregjar og forvaltningsplanar.
- ✓ Det skal ikkje gjødslast eller leggjast tilleggsfôr på tilskotsarealet.
- ✓ Beitedyra skal ha tilgang til strandsona slik at denne ikkje gror til med takrøyr m.m..

Svarthalespove

Føretak som driv grasproduksjon innanfor omsynssona til Svarthalespove, jamfør Klepp sin kommuneplan, kan søkje om tilskot for å ta ekstra omsyn til svarthalespoven. Mindre trafikk på grasareala vil kunne auke sjansen for hekkeaktivitet. Tilskotsordninga under RMP føresett at det samstundes blir innført ei eiga ordning finansiert utanom jordbruksavtalen som dekker driftsmessige ulemper knytt til hekking av svarthalespove.

Vilkår

- På omsøkt areal skal det ikkje bli gjødsla med husdyrgjødsel eller mineralgjødsla frå 1. april fram til 1. slått på grasareal.
- Blir det observert hekkande svarthalespove på driftseininga er søkjar pliktig til å leggje til rette for at hekkinga skal bli vellukka. Det vil mellom anna bety utsetting av slåttetidspunktet.

Bevaringsverdige husdyrrasar

Foto: Anna Rehnberg © Skog og landskap. Fuglestadbrogete sau er ein av rasane med spesiell utbreiing i Rogaland

Ein bevaringsverdig rase er her definert som ein nasjonal rase med så få individ at dei er kritisk trua. Det blir gitt tilskot til raser som har sitt opphav frå Vestlandet, eller har ein spesiell utbreiing her. Rasen må vere på Norsk genressurscenter sin oversikt over bevaringsverdige husdyrrasar.

Tilskotet til storfe kjem i tillegg til det nasjonale tilskotet til bevaringsverdige storferasar gjennom produksjonstilskot i jordbruket. Det stillast same krav som i produksjonstilskot, kyr (ammekyr og mjølkekyr) må ha kalva minst ein gong. Oksar må vere eldre enn 12 månader. Det blir gitt tilskot til inntil 2 oksar per føretak. Tilskot for småfe blir gitt til dyr over eitt år ved registreringsdato 1. januar

Det blir gitt tilskot til følgjande raser:

Småfe: Rygjasau, Fuglestadbrogete sau, Blæset sau, Dalasau,
Storfe: Vestlandsk raudkolle, Vestlandsk fjordfe, Telemarksfe

Vilkår:

- ✓ Sau må vere registrert i sauekontrollen i låst rasekode som minst 7/8 reinrasa. Det er raselaga som har tilgang til å registrere dyr i låst rasekode.
- ✓ Storfe må vere omsøkt tilskot til bevaringsverdige husdyrrasar i produksjonstilskot

Kontaktpersonar for raselaga:

Dalasau:	Torbjørn Nordmark	E-post: tnordm@online.no	mobil: 404 06 327
Rygjasau:	Margunn Nedrebø	E-post: perne@hesbynett.no	mobil: 977 54 664
Fuglestadbrogete og Blæsete:	Ellen K. Gudmestad	E-post: egudmest@online.no	mobil: 924 00 591

Kulturminne

Foto: Jens Flemming Krøger

I Rogaland finst det i dag om lag 20 000 automatisk freda kulturminne (det vil seie kulturminne eldre enn 1537 e.Kr). Kulturminna er ein viktig del av kulturarva vår. Gjennom Regionalt miljøprogram blir det gitt tilskot for å støtte aktiv skjøtsel av områda, og for at det i drifta av jordbruksarealet skal takast ekstra omsyn.

Generelle vilkår:

- ✓ Kulturminnet må vere synlege og registrert i databasen Askeladden.
- ✓ Skjøtsel av kulturminna skal vere omtalt i miljøplan trinn 2.
- ✓ Det skal vere ein skånsam og aktiv skjøtsel av områda enten gjennom beiting eller ved at trer og buskar fjernast manuelt.
- ✓ Det skal ikkje brukast sprøytemidlar for å fjerne vegetasjonen. Punktsprøyting mot ugras kan gjerast.
- ✓ Ved rydding av tre og kratt skal stubbar og røter stå igjen slik at ikkje kulturminna blir skada ved at ein forsøker å fjerne desse.
- ✓ Store særeigne tre i området kan ein la stå.
- ✓ Det skal ikkje gravast på eller ved eit kulturminne, og det skal ikkje fjernast masse eller torv frå området.
- ✓ Det skal ikkje køyrast på eller kloss inntil kulturminnet. Dersom det må brukast traktor eller andre tunge reiskap ved t.d. fjerning av hogstavfall skal det skje på vinteren mens det er tele i bakken.

Dispensasjonar

I særskilte tilfelle kan det bli gitt dispensasjon slik at også andre kulturminne kan få tilskot per enkeltminne. Dette gjeld automatisk freda kulturminne/- miljø av stor regional eller nasjonal

verdi som har vesentlege publikumsinteresse eller opplevingsverdi, eller som er svært sjeldne og har skjøtselsbehov. Kulturminna det søkjast dispensasjon for må vere godt ivaretekne.

Maksimalt tilskot for ordninga skjøtsel av gravminne og skjøtsel av andre automatiske kulturminne er kr 14 000,-

Skjøtsel av gravminne

Tilskotet blir gitt per enkeltminne som etter kulturminnelova er eit gravminne. Med gravminne meinast automatisk freda gravhaugar, gravrøyser, gravkammer, steinleggingar, kistegraver og kyrkjegardar. Gravminna kan liggje enkeltvis. Du må ha minst 3 eller fleire registrerte synlege enkeltminne for å ha rett til tilskot. Lokaliteten gravminna ligg i må liggje på eller i direkte tilknytning til jordbruksareal (fulldyrka jord, overflatedyrka jord eller innmarksbeite). Ein lokalitet i databasen Askeladden er eit avgrensa område med eit eller fleire enkeltminne.

Skjøtsel av andre automatisk freda kulturminne

Tilskotet blir gitt per dekar automatisk freda kulturminne. Kulturminna må ligge på eller i direkte tilknytning til jordbruksareal (innmarksbeite, overflatedyrka jord og fulldyrka jord) og vere synlege. Du må ha minst 15 dekar med registrerte kulturminne for å kunne søkje tilskot. Der registreringane i Askeladden også er på fulldyrka mark som kan drivast på vanleg måte, skal dette arealet trekkast i frå total areal med kulturminne. Gravminne som det er gitt tilskot til gjennom "skjøtsel av gravfelt" skal trekkjast frå arealgrunnlaget. I søknaden skal det i tillegg førast opp kor mange ulike lokalitetar det søkast tilskot til.

Drift av enkeltseter med mjølkeproduksjon

Mange stader i Rogaland har stølsdrift vore ein del av drifta. Landskapet og eksisterande bygningar knytt til gards- og stølsdrift i fjellet inneheld både biologiske og kulturhistoriske verdiar det er viktig å ta vare på. Ordninga gjeld bruk som har hovuddelen av mjølkeproduksjonen med ku eller geit på setra i minst 4 veker i sommarhalvåret.

Friluftsliv

Gåtturar gjennom jordbrukslandskapet gir gode opplevingar, og er verdifulle både for folkehelsa og befolkninga si oppleving av jordbruket. Tilskot til turstiar skal stimulere til, og gi betaling for at jordbruksføretak legg til rette for ferdsel på eigedomen. Tilrettelegging er med på å styre ferdsla til dei områda grunneigar ønskjer. Slik tilrettelegging kan vere med på å dempe konflikhtar mellom gradbrukar og turgåarar.

Vedlikehald av ferdselsårar i jordbrukslandskapet

Gjennom denne ordninga kan ein få tilskot til vedlikehald av turstiar over eller i kanten av innmarksareal (fulldyrka areal, overflatedyrka areal, innmarksbeite og plantefelt). Ein kan også få tilskot til landbruksveggar som går i kanten av innmarksareal dersom desse er ein del av ein samanhengande, merka tursti. Kommunen kan avslå turstiar som ikkje passer inn i eit naturleg nettverk av turstiar. Det blir ikkje gitt tilskot til offentleg veg langs dyrka mark.

Skogplantefelt er område som er tilplanta eller tilsådd med skog. For at eit område skal kunne reknes som skogplantefelt, må det ha nokolunde tett og regelmessig tilplanting. Når plantene etter nokre år har vekse til (nådd omtrent knehøgde) og blitt meir hardføre overfor ferdsel, kan ikkje området lengre sjåast som skogplantefelt i friluftslovens forstand.

Generelle vilkår for turstiar

- ✓ Turstien skal vere teikna inn på miljøplankartet, miljøplan, trinn 1
- ✓ Turstien skal vere godt merka og skilta i terrenget og vere lett tilgjengeleg.
- ✓ Turstien skal vere avmerka på eit kart: offentleg kjent turkart (M711 eller eit anna turkart) eller kommune plankart. Ta kontakt med kommunen for informasjon om turstien på din eigedom er teikna inn på eit kart. I vurderinga av om turstien kan merkast av på kart, skal

kommunen ta omsyn til om turstien er/blir ein naturleg del av ei rundløype eller turstinettverk

- ✓ Turstiane må liggje på eigen eigedom, alternativt må det føreliggje ein avtale om vedlikehald med grunneigar.

Turstiar med høg tilrettelegging

Det blir gitt eit høgare tilskot til turstiar som ligg nær regulerte bustadfelt og/eller turstiar som ligg innanfor "grøntstruktur" i "Fylkesdelplan for byutvikling på Jæren" og i "Fylkesdelplan for areal og transport på Haugalandet".

Vilkår:

- ✓ Turstien skal ligge innanfor en radius på 3 km målt i luftlinje frå regulerte bustadfelt, eller innanfor "grøntstruktur" i "Fylkesdelplan for byutvikling på Jæren" og i "Fylkesdelplan for areal og transport på Haugalandet".

Turstiar med lav tilrettelegging

Turstiar som ligg lengre unna regulerte bustadfelt enn 3 km målt i luftlinje blir rekna som turstiar med lav tilrettelegging. Det blir også gitt tilskot til gamle stølsvegar og vegar til fråflytta fjellgardar med kulturhistorisk interesse. Det vil berre bli gitt tilskot til den delen av stølsvegen som tydeleg ber preg av synlig tilrettelegging (oppbygging, steinsetting eller liknande), eller som har behov for jamleg skjøtsel. Det blir ikkje gitt tilskot til bilveg/traktorveg.

Avrenning til vassdrag og kyst

Foto: Arne j. Lyshol. Reinsepark

Diffus næringsavrenning frå jordbruket er ei kjelde til eutrofiering av vassdrag. Føremålet med tiltaka er å redusere tapet av næringsstoff og plantevernmiddel. Vassdrag som etter Vassdirektivet si klassifisering er sterkt påverka av jordbruk, og som har dårleg vasskvalitet er prioritert.

Fangvekstar etter hausting

Fangvekstar er vekstar som blir sådd for å samle opp næringsstoff og redusere jorderosjonen etter at hovudveksten er hausta. Fangveksten kan haustast ved slått eller beiting under føresetnad av at dette ikkje fører til vesentleg dårlegare effekt pga. køyreskadar eller betydelege skadar etter hard beiting og tråkk.

Vilkår:

- ✓ Fangveksten må etablerast innan 31. juli.
- ✓ Arealet skal ikkje jordarbeidast, sprøytes eller gjødslast om hausten, og før 1. mars neste år.
- ✓ Frøblandingen skal innehalde maksimalt 15 % belgvekstar, og skal ikkje vere lik hovudveksten det året det sås eller året etter. Attlegg til eng er ikkje å sjå på som fangvekst i denne samanhengen.

Ugjødsla randsone i eng

Foto: Nono Dimby. Ugjødsla randsone i eng

Prinsippskisse

Det kan gjevast årleg tilskot til ugjødsla randsoner med gras på fulldyrka og overflatedyrka areal langs vatn, elvar, bekker og kanalar som er utsett for næringsavrenning frå jordbruket. Kjøreveg på dyrkaareal er ikkje å sjå på som randsone i denne samanhengen. Det er ønskjeleg at randsona med gras skal vere mest mogleg permanent. Fylkesmannen avgjer kva vassdrag dette gjeld. For å ha rett på tilskot, må det søkjast om minst 50 meter ugjødsla randsone.

Vilkår

- ✓ Randsonen skal vere med fleireårig gras og vere minst 5 meter brei.
- ✓ Randsonen skal haustast ved slått eller beiting.
- ✓ Det kan ikkje gjødslast i randsonen, og det skal heller ikkje brukast plantevernmiddel. Punktsprøyting mot problemugras kan gjerast etter avtale med kommunen.
- ✓ Sonen skal vere mest mogleg permanent. Fornying kan likevel skje. Dersom dette er aktuelt må jordarbeiding og tilsåing skje på våren og innan 1. juli.
- ✓ Sonen må starte nærmare enn 20 meter frå vasskanten.

Tilskot til ugjødsla randsoner og vegetasjonssoner gjeld i følgjande område:

Virkeområdet for miljøvenleg gjødselspreiing	Sjå side 29
Dalane:	Hellelandsvassdraget og nedre del av Hålandselva
Jæren (tillegg til virkeområdet for miljøvenleg spreiring):	Stokkavatnet, Hafrsfjord, bekker med direkte utløp til Nordsjøen i Sola kommune, Imsvassdraget, Soma/Bærheimskanalen, Bøkanalen
Haugalandet (tillegg til virkeområdet for miljøvenleg spreiring):	Viksevasdraget, Vikånå, Langåkerånå,
Ryfylke:	Skartveitvatnet, Hauskevatnet, Vostervatnet, Nordlandsvatnet, Hetlandsvatnet, Espedalsvatnet

Vegetasjonssone

Det kan gjevast årleg tilskot til vegetasjonssone av fleirårige grasvekstar langs vatn, elvar, bekker og kanalar på areal kor det dyrkast korn grønsakar eller potet. Fylkesmannen avgjer kva vassdrag dette gjeld for. For å ha rett på tilskot må det søkjast om minst 50 meter vegetasjonssone. I søknaden skal tal dekar randsone førast opp (1 dekar =1000m²)

Generelle vilkår:

- ✓ Vegetasjonssona skal vere på fulldyrka areal, og vere minst 10 meter brei

- ✓ Det kan ikkje gjødslast i vegetasjonssona, og det skal heller ikkje brukast plantevernmiddel. Punktspøyting mot problemugras kan gjerast etter avtale med kommunen.
- ✓ Område skal vere innteikna i kartportalen
- ✓ Sonen skal vere mest mogleg permanent. Fornying kan likevel skje. Dersom dette er aktuelt må jordarbeiding og tilsåing skje på våren og innan 1. juli.
- ✓ Sonen må starte nærmare enn 20 meter frå vasskanten.

Korn

Tilskotet blir gitt til vegetasjonssonar med fleirårig gras avsett i kornareal jamfør generelle vilkår.

Potet/grønsaker

Tilskotet blir gitt til vegetasjonssonar med fleirårig gras avsett i potet- eller grønssaksareal jamfør generelle vilkår.

Vedlikehald av fangdammar

Dei siste tiåra er det gitt tilskot til etablering av om lag 300 reinseparkar/ fangdammar i Rogaland. Slike reinseparkar har vist seg å ha god effekt i forhold til å dempe avrenninga av næring frå jordbruksareal, særleg for fosfor. For at reinseparkane skal ha god effekt er det behov for jamleg vedlikehald og tøyning av dammane for sediment/botnfall. Ved etablering av reinseparken har dei som har fått tilskot gjennom SMIL – ordninga/Aksjon- Jærvassdrag/Jæren vannområde forplikta seg til å vedlikehalde denne i 10 år. Kommunane kan godkjenne tilskot til vedlikehald som skjer før reinseparken er 10 år gamal, dersom behovet for reinsking skuldast ekstraordinær aktivitet på andre eigedomar lengre opp i vassdraget.

Vilkår:

- ✓ Det skal leggjast fram dokumentasjon for utgifter til oppreinsking. Tilskotet kan maksimalt utbetalast ein gong kvart 3. år

Miljøavtale

Miljøavtale er ein avtale mellom landbruksforvaltning og landbruksføretak med hensikt om å redusere fosforavrenning frå jordbruket til vassdrag, og få til meir optimal utnytting av husdyrgjødsel i vekstsesongen. Miljøavtalen gjeld i nedslagsfeltet til vassdrag definert av Fylkesmannen. Trinn 1 gjelder for dei første 3 åra med miljøavtale, mens trinn 2 gjelder for dei neste tre åra der ein har valt å gå vidare med avtalar. Tilskotet blir gitt for fulldyrka og overflatedyrka areal som er i nedslagsfeltet til vassdraget. Underteikna avtale gir landbruksforvaltninga rett til å innhente og samanstillе opplysningar om jorda sin fosforstatus. Maksimalt tilskot per føretak er 50 000 kr.

Vilkår:

- ✓ Kopi av miljøavtalen skal leggast ved søknaden.
- ✓ Gjødsling med husdyrgjødsel og mineralgjødsel skal vere i tråd med plantane sitt behov, og ikkje overskride tillatne mengder fosfor som er definert i avtalen.
- ✓ Det skal førast gjødslingsplan og gjødslingjournal for alt areal føretaket disponerar. Gjødslingsjournal skal leggast ved søknaden
- ✓ Gjødsellager for husdyrgjødsel som føretaket disponerer skal vere tømmt innan 1. august. Restgjødsel kan bli spreidd fram til 1. september.
- ✓ Aktuelle tiltak omtalt i miljøavtalen del A. skal vere følgt opp.
- ✓ Jordprøveanalysane skal ikkje vere eldre enn 5 år.

Område i trinn 1

Følgjande vassdrag er i trinn 1:

- Vatsvatnet og Landavatnet i Vindafjord kommune (2012 -2014)
- Hålandsvatnet i Randaberg kommune og Stavanger kommune (2013-2015)
- Timebekken i Time kommune (2013-2015)
- Nordre og søndre Varhausåna (2013 -2015)

Område i trinn2

Følgjande vassdrag er i trinn 2:

- Skas Heigre (2013-2015)

Miljøvenleg spreieing av husdyrgjødsel

Foto: Anne Grete Rostad. Spreieutstyr for nedlegging av husdyrgjødsel med slangetilkopling til gjødsellager

Husdyrgjødsel er ein verdifull ressurs i jordbruket. Spreiemetodar som gjer at gjødsla raskare kjem i kontakt med jord førar til mindre tap av næringsstoffar. Metodane gir mindre tap av ammoniakk til luft, mindre næringsavrenning til vassdrag og mindre lukt i samband med spreieinga. Den nasjonale pilotordninga med tilskot til miljøvenleg spreieing av husdyrgjødsel vart avslutta i 2012, og frå 2013 er tilskot til miljøvenlege metodar tatt inn i regionalt miljøprogram.

I denne samanheng meinast med miljøvenleg spreieing bruk av utstyr som legger gjødsla heilt ned på bakken, nedlegging, utstyr som skyt gjødsla ned i jorda, nedfelling eller nedmolding av gjødsla innan 2 timar. Det kan søkjast tilskot til overflatedyrka og fulldyrka areal kor miljøvenleg metode er nytta ved alle gjødslingane med husdyrgjødsel. Maksimalt tilskot per føretak er 50 000 kr.

NB! Krava er endra samanlikna med pilotordninga.

På areal det søkjast tilskot til må utstyret brukast ved alle gjødslingane med husdyrgjødsel

Det er knytt følgjande vilkår til ordninga:

- All husdyrgjødsel føretaket disponerer skal brukast i samsvar med forskrift 4. juli 2003 nr. 951 om gjødselvarer mv. av organisk opphav
- All husdyrgjødsel brukt på omsøkt areal må vere spreidd på miljøvenleg måte. Det må minst bli spreidd 5 kg total-Nitrogen per dekar.
- Areala som får tilskot må haustast eller beites etter spreieing same år

- d) Siste frist for å spreie husdyrgjødsel på omsøkt areal er 1. august
- e) Husdyrgjødsellagre som føretaket disponerar må vere tømt i løpet av vekstsesongen og seinast innan 1. august.

Tilskotet er avgrensa til definerte område fastsett av Fylkesmannen:

Vindafjord kommune	Heile kommunen
Stavanger kommune	Heile kommunen
Randaberg kommune	Areal som drenerer til Hålandsvatnet
Kommunane: Sandnes, Sola, Klepp, Time Gjesdal og Hå	Delar som drenerer til vassdraga:
	Figgjovassdraget, inkludert Skas Heigre-kanalen
	Storåna,
	Folkvordkanalen
	Frøylandsvatnet
	Orrevatnet
	Salteåna
	Søylandsvatnet
	Smokkevatn
	Håelva inkludert Tverråna
	Storamoset
	Nordre varhaugselv
	Søndre varhaugselv

I tillegg kan det søkjast tilskot til økologisk (omstilt + karens) drivne areal.

Nedlegging eller nedfelling

Tiltaket gjeld spreieing av husdyrgjødsel i veksande kultur, open åker og stubb der gjødsla anten blir ført direkte ned i bakken, mekanisk eller ved hjelp av høgt trykk nedfelling: DGI) eller den blir ført i slangar eller rør heilt ned på bakken (nedlegging: stripespreiar). Ut i frå kva areal gjødsla blir spreidd på skal tal dekar førast opp anten under «veksande kulturar» eller «open åker eller stubb».

Veksande kulturar

Med veksande kultur meinast eng eller haustkorn om våren.

Open åker eller stubb

Med open åker eller stubb meinast areal der det blir sådd korn, belgvekstar, grønnsaker eller potet.

Bruk av tilførselsslangar

Der det i tillegg til bruk av utstyr for nedfelling eller nedlegging av gjødsla blir brukt slangeutstyr, kan det søkast om ekstra tilskot til dette. Med slangeutstyr meinast slangar eller rør som fører gjødsla ut på arealet fram til spreiarene. Tilførselsslangane må brukast ved alle gjødslingane med husdyrgjødsel på omsøkt areal.

Spreieing med rask nedmolding

Harving eller pløying etter overflatespreieing av husdyrgjødsel innan to timer etter spreieing, slik at gjødsla dekkes av jord eller blandast inn i det øvste jordlaget (nedmolding).

Forskrift om tilskot til miljøtiltak i jordbruket i Rogaland

Fastsett av Fylkesmannen 7. juni 2013 med heimel i § 18 i lov av 12. mai 1995 nr 23 om jord (jordlova) og delegasjonsvedtak i brev av 14. desember 2004 frå Landbruks- og matdepartementet.

Kap. 1 Innleiande reglar

§ 1. Formål

Formål med tilskot til miljøtiltak i jordbruket i Rogaland er å stimulere til eit aktivt og berekraftig jordbruk som tek vare på kulturlandskapet, det biologiske mangfaldet, stimulerer til opplevingar av landskapet og som reduserer ureininga til jord, vatn og luft.

§ 2. Verkeområde

Forskrifta gjeld for tiltak i Rogaland fylke.

§ 3. Grunnvilkår

Tilskot kan bli gitt til

- føretak som har rett på produksjonstilskot i jordbruket¹ og som har miljøplan trinn 1².
- beitelag som er godkjent av kommunen og som er registrert i Einingsregisteret

Einskilde ordningar har vilkår utover grunnvilkåra.

Kapittel 2. Tilskot for å ta vare på kulturlandskapet

§ 4. Slått av jordbruksareal

Det kan gjevast tilskot til fulldyrka areal og overflatedyrka areal i særskilt definerte område fastsett av Fylkesmannen. Arealet må skjøttast. I dette ligg hausting av normal avling for området.

§ 5. Beite av jordbruksareal

Det kan gjevast tilskot til beiting i særskilt definerte område fastsett av Fylkesmannen. Vilkår knytt til beiting i verneområde og areal med spesielle verdier kjem fram av rettleiingsheftet.

§ 6. Skjøtsel av bratt areal

Det kan gjevast tilskot til hausting (beite og slått) av fulldyrka areal, overflatedyrka areal og innmarksbeite i tråd med krav i rettleiingsheftet. Arealet må drivast slik at det har normal førkvalitet og produksjon.

§ 7. Drift av beitelag

Det kan gjevast tilskot til ordinær drift av godkjente beitelag som organiserer felles beitebruk i utmark i minimum 6 veker i sommarhalvåret. Ordninga gjeld for beitelag som har sau, geit, hest og/eller storfe.

§ 8. Beite i utmark

Det kan gjevast tilskot til: geit, utegangarsau og ekstensive kjøttferasar som beitar minst 8 veker i utmark. Fylkesmannen fastsett kva dyreslag som er å rekne som ekstensive kjøttferasar. For å ha rett på tilskot til utegangarsau etter denne forskrifta, må dyra vere førte i koden for "sauer som går ute heile året og stort sett greier seg sjølv" på søknad om produksjonstilskot. Det blir berre gitt tilskot til utegangarsau som er over eitt år pr 01.01. i søknadsåret.

Kapittel 3. Tilskot for å stimulere biologisk mangfald

§ 9. Skjøtsel av slåttemark

Det kan gjevast tilskot til årleg slått og vedlikehald av slåttemarker som er registrerte i Naturbasen. Arealet må skjøttast i samsvar med skjøtelsesplan slik at dei biologiske kvalitetane på arealet blir stetta.

¹ Jf. forskrift av 22. mars 2002 om produksjonstilskudd i jordbruket

² Jf. forskrift av 15. januar 2003 om miljøplan

§ 10. Skjøtsel av kystlynghei

Det kan gjevast tilskot til:

- a) Vedlikehald av spesielt verdifulle område med kystlynghei. Disse områda er fastsett av Fylkesmannen.
- b) Vedlikehald av kystlynghei som er registrert i Naturbasen med verdiklassifisering A.
- c) Beitedyr som beiter på område som er registrert i Naturbasen med verdiklassifisering B.

For å ha rett til tilskot etter punkt a), b), c) må det vere utarbeid konkret skjøtelsesplan godkjend av kommunen.

§ 11. Skjøtsel av styvingstrær

Det kan gjevast tilskot til vedlikehald av styvingstre. Trea og området skal skjøttast etter fastsette retningslinjer. Skjøtsel skal omtalast i miljøplan trinn 2.

§ 12. Skjøtsel av biologisk verdifulle areal

Det kan gjevast tilskot til vedlikehald av areal fastsett av Fylkesmannen som er registrert i Naturbasen. Arealet må skjøttast slik at dei biologiske kvalitetane på arealet blir stetta. Det kan berre gjevast tilskot til areal som grensar mot fulldyrka areal, overflatedyrka areal eller innmarksbeite.

§ 13. Beite av biologisk verdifulle areal

Det kan gjevast tilskot til beiting på areal som er registrert i Naturbasen som naturbeitemark med verdiklassifisering A. For å ha rett til tilskot må det vere utarbeid konkret skjøtelsesplan godkjend av kommunen.

§ 14. Tilrettelegging av fuglebiotop

Det kan gjevast tilskot til:

- a) beiting i fuglerike biotopar i definerte område fastsett av Fylkesmannen i tilknytning til våtmarksreservat. Beiting innanfor reservata skal vere i samsvar med vernereglane og forvaltningsplanar. For å ha rett på tilskot, må det vere utarbeidd skjøtelsesplan godkjend av kommunen.
- b) Skjøtsel av grasareal på fulldyrka areal innanfor fastsett omsynssone til svarthalespove i Klepp kommune. Skjøtselen skal vere i tråd med gjeldande retningslinjer og skal omtalast i miljøplan trinn 2.

§ 15. Tilskot til bevaringsverdige husdyrrasar

Det kan gjevast tilskot til dyr av husdyrrasar fastsett av Fylkesmannen som er på Norsk genressurscenter sin liste over bevaringsverdige husdyrrasar. Vilkår elles kjem fram av rettleiingsheftet.

Kapittel 4. Tilskot for å ta vare på kulturmiljø og kulturminne

§ 16. Drift av enkeltseter med mjølkeproduksjon

Det kan gjevast tilskot til bruk som har hovuddelen av sin mjølkeproduksjon med ku og/eller geit på seter i minst fire veker i sommarhalvåret.

§ 17. Skjøtsel av gravminne

Det kan gjevast tilskot til vedlikehald av synleg automatisk freda gravfelt i tråd med vilkår i rettleiingsheftet. Skjøtselen skal vere i samsvar med gjeldande retningslinjer, og skal omtalast i miljøplan trinn 2.

§ 18. Skjøtsel av andre automatisk freda kulturminne

Det kan gjevast tilskot til vedlikehald av synlege og automatisk freda kulturminne som ligg på eller i direkte tilknytning til jordbruksareal. Skjøtselen skal vere i samsvar med gjeldande retningslinjer, og skal omtalast i miljøplan trinn 2.

Kapittel 5. Tilskot for å leggje til rette for friluftsliv

§ 19. Vedlikehald av ferdelsårar i jordbrukslandskapet

Det kan gjevast tilskot til:

- a) vedlikehald av turstigar som går over, eller i kanten av, innmarksbeite, dyrka mark, overflatedyrka mark og/eller skogplantefelt.
- b) vedlikehald av gamle stølsvegar.

For å ha rett på tilskot til vedlikehald av turstigar og stølsvegar må turstigen/stølsvegen vere merka av på eit offentlig turkart og skilta i terrenget. Turstigen/stølsvegen må vere lett framkommeleg.

Kapittel 6. Tilskot for å minske næringsavrenning til vassdrag og kyst

§ 20. Fangvekstar etter hausting

Det kan gjevast tilskot til fangvekstar i potet- og/eller grønsaksareal etter vilkår sett av Fylkesmannen.

§ 21. Ugjødsla randsoner i eng og vegetasjonssoner

Det kan gjevast tilskot til ugjødsla randsoner av gras på fulldyrka areal langs forureina vatn, vassdrag og kanalar. Fylkesmannen avgjer vilkår og kva vatn, vassdrag og/eller kanalar dette gjeld.

§ 22. Vedlikehald av fangdammar

Det kan gjevast tilskot til oppreinsking av etablerte fangdammar/reinseparkar eldre enn 10 år. Kommunen kan i særskilte tilfelle godkjenne tilskot til tidligare oppreinsking.

§ 23. Miljøavtale

Det kan gjevast tilskot til føretak som gjennomfører eit sett av tiltak som bidreg til å redusere fosforavrenning frå jordbruksareal. Fylkesmannen fastsett kva område det kan teiknast miljøavtalane for. Vilkår og omtale av kva tiltak som skal gjennomførast skal gå fram av ein fastlagt avtale. Avtalen skal godkjennast av kommunen. Underteikna avtale gir landbruksforvaltninga rett til å innhente og bruke informasjon om fosforstatus i jorda.

Kapittel 7. Tilskot for å minske utslepp til luft

§ 24. Miljøvenlig bruk av husdyrgjødsel

Det kan gjevast tilskot til fulldyrka og overflatedyrka areal i område fastsett av Fylkesmannen der husdyrgjødsel er spreidd med bruk av følgjande metodar:

- 1) Gjødsla enten blir ført direkte ned i bakken, mekanisk eller ved hjelp av høgt trykk (nedfelling) eller blir ført i slangar eller rør heilt ned på bakken (nedlegging), eller
- 2) Rask nedmolding der husdyrgjødsla enten ved harving eller pløying etter overflatespreiing vert dekkja av jord eller blanda inn i det øvste jordlaget innan 2 timar.

Det blir gitt eit tillegg dersom det ved spreining av husdyrgjødsel vert brukt slangeutstyr.

Følgjande vilkår blir sett for tilskot:

- a) All husdyrgjødsel føretaket disponerar må bli brukt i samsvar med gjeldande forskrift om organisk gjødsel
- b) Utstyr som gir grunnlag for tilskot må bli nytta ved all bruk av husdyrgjødsel på omsøkt areal
- c) Minste spreiemengde er 5 kg total-N per dekar
- d) Husdyrgjødsla på omsøkt areal må spreiest innan 1. august. Fylkesmannen kan på grunnlag av særlege klimatiske høve setje seinare frist enn 1. august.
- e) Husdyrgjødsellagre som føretaket disponerar skal vere tømde i løpet av vekstsesongen, og seinast innan 1. august

Kapittel 8. Generelle reglar

§ 25. Retningslinjer og satsar

Tilskot blir utbetalt etter utfyllande retningslinjer, satsar, definisjonar m. v. fastsett av Fylkesmannen i Rogaland i samråd med Rogaland Bondelag og Rogaland Bonde- og småbrukarlag.

§ 26. Søknad og utbetaling

Søknaden skal fremjast på søknadsskjema fastsett av Fylkesmannen i Rogaland. Søknadsfristen er 1. oktober. For tilskot til beitelag er søknadsfristen 1. november.

Ved for sein innlevert søknad vil tilskotet bli redusert med 1.000 kroner per yrkedag etter fristens utløp. Søknadar som blir levert seinare enn 1 månad etter søknadsfristen blir avvist.

Samla utrekna tilskot mindre enn 300 kroner blir ikkje betalt ut.

Løyvd tilskot blir betalt ut til det føretaket eller beitelaget som set fram søknaden. Tilskot kan ikkje overdragast til eie eller pant.

§ 27. *Administrasjon, dispensasjon og klage*

Vedtak om tilskot blir fatta av kommunen. Fylkesmannen kan i særlige tilfelle dispensere frå reglane i denne forskrifta.

Vedtak fatta av kommunen kan klagast på ³ til Fylkesmannen. Vedtak fatta av Fylkesmannen i første instans kan klagast på til Statens landbruksforvaltning.

§ 28. *Opplysningsplikt og kontroll*

Føretak og beitelag som får tilskot etter denne forskrifta pliktar å gi alle nødvendige opplysningar som kommunen, Fylkesmannen eller Statens landbruksforvaltning krev.

Kommunen, Fylkesmannen og Statens landbruksforvaltning fører tilsyn med at utbetalingar av tilskot er riktige, og har tilgang til all bokføring, korrespondanse og oppteikningar som vedkjem tilskotet.

Opplysningar gitt i samband med søknad om tilskot kan også kontrollerast ved teljing og måling på dei landbrukseigedomane føretaket disponerer.

§ 29. *Tilbakehald og avkorting ved brot på regelverket*

Dersom søkjar driv eller har drive si verksemd i strid med regelverk for jordbruksverksemd, kan heile eller delar av tilskotet bli heldt tilbake fram til forholdet er retta.

Er det ved overtredinga av slikt regelverk utvist grov aktløyse eller forsett, kan heile eller delar av tilskotet som er gitt søkjar avkortast.

§ 30. *Tilbakehald og avkortning ved feilopplysningar*

Dersom søkjar har gitt feil opplysningar som har ført eller kan føre til urettmessig utbetaling av tilskotet, kan heile eller delar av tilskotet bli heldt tilbake inntil forholdet er avklart. Dersom de feilaktige opplysningane er gitt aktaust eller forsettleg, kan heile eller delar av tilskotet avkortast.

§ 31. *Innkrevjing av avkortningsbeløp*

Differansen mellom utbetalt beløp og redusert tilskot som følgje av vedtak om avkorting etter §§ 29 og 30, kan krevjast tilbakebetalt frå mottakaren. Tilsvarande gjeld der søkjarar som følgje av manglande gjennomføring av vilkår i denne forskrifta eller av andre grunnar har motteke ei utbetaling som ikkje er rettmessig. Beløpet kan også motreknast i seinare utbetalingar etter denne forskrifta, eller i seinare utbetalingar av tilskot til føretaket.

Der mottakaren ikkje var i aktsam god tro om utbetalinga, kan renter krevjast frå det tidspunkt tilbakebetalingskravet er kome fram til søkjar. Ved grov aktløyse eller forsett kan renter krevjast frå tidspunktet for utbetalinga av det urettmessige tilskotet. For renter gjeld elles lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinka betaling m.m.

§ 32. *Iverksetjing*

Forskrifta trer i gang straks. Samstundes blir Forskrift om tilskot til miljøtiltak i jordbruket i Rogaland fastsett 28. mai 2010 oppheva.

³ Jf. lov av 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) kap. VI.

Foto: Nono Dimby

Fylkesmannen i Rogaland

Pb 59

4001 Stavanger

www.fylkesmannen.no/rogaland